

Årsredovisning 2022

Avfall & Återvinning
SKARABORG

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Ordföranden har ordet	5
Förvaltningsberättelse.....	7
Översikt över verksamhetens utveckling	8
Organisation	9
Styrning och uppföljning	11
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	13
Händelser av väsentlig betydelse	14
Väsentliga personalförhållanden	16
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	18
Balanskravsresultat 2022	22
Förväntad utveckling.....	23
Resultaträkning	24
Balansräkning.....	25
Kassaflödesanalys	26
Noter och tilläggsupplysningar.....	27
Noter (tkr).....	29
Drift- och investeringsredovisning.....	32
Bilaga 1 Insamlade och behandlade mängder	35
1. Avfallsmängder inom Sverige och EU.....	35
2. Hanterade mängder inom A&ÅS	36
2.1 Samarbeten för att främja återanvändning.....	36
2.2 Insamling av avfall	37
2.3 Insamling av slam etc. från enskilda avloppsanläggningar	39
3. Avfallsbehandling	41
3.1 Avfallsbehandling inom A&ÅS	41
3.2 Omhändertagande av farligt avfall	42
3.3 Materialåtervinning	43
3.4 Energiåtervinning	44
3.5 Deponering.....	45

Sammanfattning

Händelser under året

Nya medlemskommuner

Året har i stor utsträckning präglats av att lära känna de nya medlemskommunerna Essunga, Grästorps, Götene och Vara.

Ny förbundsdirektör

I april gick förbundschef Lars Persson i pension efter nästan 20 år på posten. Under våren rekryterades en ny förbundsdirektör, Pontus Düring. Han påbörjade sin tjänst den 15 augusti.

Sortera säcken

Projektet "sortera säcken" har utökats med ytterligare fyra återvinningscentraler med gott resultat. Totalt har mängden brännbart avfall från återvinningscentralerna minskat med 22% från 2021 för dåvarande nio medlemskommuner. Sortera säcken innebär att inga säckar med osorterat avfall tas emot på återvinningscentralen. När avfallet läggs i fel container återvinns det inte på rätt sätt och det innebär både onödiga kostnader och lägre återvinningsgrad. Det handlar ofta om elektronik, farligt avfall och framför allt förpackningar som felaktigt slängs i det brännbara restavfallet.

Årets resultat

Årets resultat är positivt och uppgår till +5,4 mnkr vilket är 11 mnkr bättre än budget.

Det positiva resultatet på intäktssidan beror på ökade intäkter samt osäkert planeringsunderlag i och med fyra nya medlemskommuner. På kostnadssidan är det framför allt arbetet med att minska brännbart avfall på ÅVC som gett stora resultat. Arbetet har lett till minskade kostnader för behandling, förbränningskatt och transporter med 2,5 mnkr.

Årets investeringar uppgår till 26 mnkr vilket är 6 mnkr mer än budgeterat. De fyra sopbilar som upphandlades för leverans under 2021 levererades först under första halvåret 2022 och är en investering som uppgår till 10,4 mnkr. Även investeringar i samband med nya medlemskommuner samt ny ÅVC i Vara bidrar med summa om ca 15 mnkr.

Förväntad utveckling

Regeringsbesluten om kommunernas övertagande av insamling av förpackningar och för kunden obligatoriskt krav på att sortera matavfallet kommer ställa höga krav på förbundet att snabbt anpassa sig till de nya förutsättningarna samt besluta om vilka insamlingsystem som skall användas.

Ökade kostnader för utsläppsrätter, drivmedel, fordonspark och entreprenader innebär att avgifterna i taxan kommer att behöva höjas även kommande år.

Ordföranden har ordet

I januari bytte kommunalförbundet namn från Avfallshantering Östra Skaraborg till Avfall & Återvinning Skaraborg. Att väderstreck i namnet försvann beror på de fyra nya medlemmarna (Essunga, Grästorp, Götene och Vara) vars geografiska koncentreringsområde ligger i de västra delar av Skaraborg. En annan orsak till namnbytet är den uppdaterade förbundsordningen.

Kommunalförbundets direktionsmöten blev något större och därför lades fler direktionsmöten in i kalendern så att ytterligare tid avsattes att hantera medlemskommunernas synpunkter och önskemål på kommunalförbundets kärnverksamhet, som innebär hantering av det som numera kallas för kommunalt avfall (tidigare hushållsavfall) och matavfall.

Större nyheter under året var att det rådande avtalet gällande mottagning av matavfall inte förlängdes. De fyra tillträdande kommunerna omfattades inte av avtalet så istället för att hantera två parallella avtal så avstod kommunalförbundet från att nyttja avtalets förlängningsklausul. Nytt avtal för matavfall upphandlades under hösten där tilldelningen hamnade hos Falköpings kommun. Under hösten har sidlastning införts som hämtningsmodell för kommunalt avfall i Mariestad vilket innebär att hushållen i Mariestad erbjuds samma service som hushåll i kommunalförbundets alla medlemskommuner.

Pandemins effekter var under året avtagande till en sådan nivå att andra omvärldsfaktorer spelade en betydligt större roll. Bland annat ökade drivmedelspriser och stigande inflation påverkade kommunalförbundets ekonomi, vilket direktionsgruppen och förvaltningen har tagit hänsyn till i förbundets ekonomiska prognoser under tidigare verksamhetsår. Den stigande inflationen sätter tryck på taxekonstruktionen, därför är det glädjande att direktionsgruppen har satt fokus på generell kostnadsöversyn gällande kommunalförbundets verksamhet.

Återvinningscentralprojektet Sortera Säcken bidrar till att stärka kommunalförbundets ekonomi. Projektet syftar till att rätt avfall hamnar i rätt avfallsfraktion. Eftersom kommunalförbundet betalar mottagningsavgifter till fjärrvärmeverk för att de ska ta hand om det insamlade kommunala avfallet, så är det direkt ekonomiskt att inte sortera ut exempelvis förpackningar från övrigt avfall. Under året har även fokus riktats mot att förbättra kundtjänst för att på så sätt öka nyttan för hushållen.

Under året gick förbundschef Lars Persson i pension. En rekryteringsprocess med tre referensgrupper avslutades med att Pontus Düring anställdes med den nya titeln förbundsdirektör, för att bättre stämma överens med andra kommunalförbund i det närliggande området. Under året rekryterades kommunalförbundets ekonomichef Linda Moularé till en chefstjänst i Västra Götalandsregionen. Från den avgående direktionens sida vill jag här passa på att ytterligare en gång framföra vårt stora tack till Lars och Linda för deras insatser för kommunalförbundets räkning.

Avslutningsvis tackar för mig då jag efter åtta år som ordförande i direktionen går vidare till andra politiska uppdrag i Skövde kommun. Det har varit ett mycket roligt, intressant och utvecklande uppdrag att ha hand om avfallshantering- och återvinningsfrågor för tretton skaraborgska medlemskommuner. Den minisoptunna som har varit ordförandeklubba passar jag nu vidare till Adam van Stam och riktar mina varmaste lyckönskningar till honom under mandatperioden.

Martin Odenö

Ordförande

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

(Tkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens intäkter	223 897	180 793 ²	158 012 ¹	135 484	121 579
Verksamhetens kostnader	218 468	-177 133 ²	-163 006 ¹	-140 865	-133 186
Årets resultat	5 429	3 660	-4 996	-5 383	-11 602
Resultatutveckling	0	0	0	-4,0%	-9,5%
Investeringar	25 685	471	8 305	10 293	4 882
Långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Likvida medel	27 553	34 474	28 908	29 795	31 487
Kassalikviditet	126,6%	140,2%	118%	134%	158%
Eget kapital	50 516	36 589	32 930	37 926	43 309
Soliditet (%)	48%	44%	42%	48%	58%
Antal anställda	56	56	55	59	58

1. Koncessionsavtalen med Falköpings kommun och Skövde energi upphörde 2020-08-31. Både intäkter och kostnader för behandling av matavfall respektive brännbart restavfall ingår därmed i förbundets ekonomiska redovisning från och med 1 september 2020.

2. Helårseffekt av koncessionsavtalet ger ökade intäkter och kostnader.

Organisation

Kommunalförbundet

Avfall & Återvinning Skaraborg (A&ÅS), tidigare Avfallshantering Östra Skaraborg (AÖS), bildades år 2000 av kommunerna Hjo, Tibro och Skövde. Under åren har förbundet vuxit successivt och består nu av 13 medlemskommuner. Förbundet omfattar nu större delen av gamla Skaraborg och med ca 217 000 invånare.

Avfall & Återvinning SKARABORG

Politisk ledning

Kommunalförbundet leds av en direktion där varje medlemskommun representeras av en ledamot och en ersättare. Skövde kommun innehar ordförandeposten och posten som vice ordförande alternerar årligen mellan övriga medlemskommuner. Ordförande under 2022 var Martin Odenö (M) och vice ordförande Rolf Eriksson (S) från Tibro. Direktionen sammanträder fem till sex gånger per år.

Revisorer

Medlemskommunerna utser växelvis två revisorer och för mandatperioden 2019–2022 är Sven-Erik Roslund (S) från Gullspång och Per-Olof Ekholm (S), från Hjo utsedda till revisorer.

Uppdrag

Förbundets uppdrag har sedan bildandet varit att ansvara för den kommunala renhållningsskyldigheten enligt 15 kap 20–21 §§ i Miljöbalken. Det innebär bland annat ansvar för insamling av kommunalt avfall från hushåll och verksamheter samt tömning av små avloppsanläggningar.

Från årsskiftet 2022 fick förbundet ett utökat uppdrag som utöver ovanstående innebär följande:

- bistå medlemskommunerna med kompetens och strategiskt stöd inom avfallshantering och det avfallsförebyggande arbetet,
- bereda en gemensam renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter som sedan antas av förbundsmedlemmarnas kommunfullmäktige,
- bidra till genomförande och uppföljning av avfallsplanen enligt den ansvarsfördelning som framgår av densamma,
- medverka i samhällsplaneringen hos medlemskommunerna i syfte att tillsammans skapa förutsättningar för framtidens avfallshantering och god samhällsplanering med hög service till hushåll och näringsliv. Detta kan ske genom samarbete och samordning med medlemskommunerna om fysisk planering och skapande av attraktiva hållbara bebyggelsemiljöer,
- ansvara för att hushållen får information om avfallsförebyggande åtgärder enligt Naturvårdsverkets föreskrifter,
- anordna möte mellan förbundsdirektör och medlemskommunernas kommunchefer eller motsvarande minst två gånger per år i syfte att stärka samarbetet mellan förbundet och medlemskommunerna.
- Vid behov bjuda in medlemskommunerna till dialog,
- samordna medlemskommunernas samråd med producentansvarsorganisationerna.

Styrning och uppföljning

Styrdokument

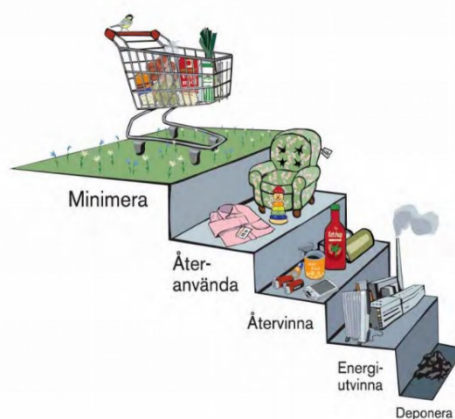
Förbundets verksamhetsområde regleras av EU:s direktiv och lagstiftning, den svenska Miljöbalken och avfallsförordningar samt förbundets avfallsföreskrifter och avfallstaxa. Den interna styrningen sker främst utifrån styrdokumenterna förbundsordning, avfallsplan, verksamhetsplan, budget samt internkontrollplan.

Direktionen beslutar årligen om verksamhetsplan, budget och internkontrollplan.

Verksamhetsplanen innehåller vision, verksamhetsidé, övergripande mål samt verksamhetsmål för tre år i taget. Budget och verksamhetsplan samt uppföljning av internkontroll beslutas varje år i november.

Avfallstrappan

Avfallstrappan styr hur avfallet ska tas omhand. Alla länder i EU ska sträva uppåt i trappan för att minska deponering, öka återvinning och återanvändning samt förebygga att avfall uppstår.

Vision

Visionen beskriver vad förbundet eftersträvar att uppnå i framtiden. Det är en utmanande vision och vi arbetar mycket med våra kunder för att få rätt sortering, både i sopkärlen och på återvinningscentralerna

Vision

Vi är en av de ledande i Sverige inom kommunal avfallshantering och alla våra invånare sorterar rätt!

Verksamhetsidé

Vi säkerställer medlemskommunernas insamling och återvinning av hushållsavfall till vår gemensamma nytta.

Vi bedriver verksamheten med god service på ett miljöriktigt och effektivt sätt.

Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen löper för tre år i taget men revideras årligen av direktionen.

Verksamhetsplanen är indelad i fyra olika perspektiv och i varje perspektiv finns övergripande mål och utifrån dem tas särskilda verksamhetsmål fram. De olika perspektiven är verksamhet och miljö, kund, medarbetare och ekonomi.

Verksamhets- och miljöperspektivet

Verksamhets- och miljöperspektivet innebär att A&ÅS ska bedriva en miljöriktig och effektiv verksamhet. Vi strävar efter att ligga i framkant inom teknisk utveckling för att optimera och effektivisera verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.

Kundperspektivet

Kundperspektivet innebär att verksamheten ska kännetecknas av god service, hög tillgänglighet, enkelhet och flexibilitet.

Medarbetarperspektivet

Medarbetarperspektivet innebär att A&ÅS ska vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö där medarbetarna utvecklas i sina roller och ger god service till våra kunder.

Ekonomiperspektivet

Ekonomiperspektivet innebär att vi arbetar så kostnadseffektivt som möjligt och strävar efter att ha låga avgifter för våra kunder.

Internkontroll 2022

Årligen genomförs ett antal kontroller av den egna verksamheten enligt internkontrollplanen.

Miljötillstånd:

Samtliga miljörapporter för 2022 som A&ÅS ansvarar för har lämnats till myndigheterna i rätt tid.

Abonnentavgifter:

Kund- och faktureringsavgifter i Hjo kommun har kontrollerats. 86 kundavvikelser har konstaterats och därefter åtgärdats.

Vägning av avfall:

Samtliga egna fordonsvägar har validerats under året.

Omfattning av kundförluster:

Andelen kundförluster uppgår till 0,1 procent av de totala intäkterna.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsfaktorer

Avfallssektorn är under förändring. Omställningen mot en cirkulär ekonomi får konsekvenser bland annat i form av ny lagstiftning, skatter och avgifter. EU-direktiv ska implementeras i svensk lagstiftning och innebär mer och noggrannare sortering. Regeringen beslutade om kommunalt insamlingsansvar av förpackningar samt obligatorisk insamling av matavfall från 1 januari 2024. Besluten innebär stora krav på kommunerna att anpassa sin verksamhet på relativt kort tid och med fortsatt ovisshet kring ersättning från bland andra producenterna av förpackningar.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en utmaning inom både sophämtning och ÅVC. Det beror bland annat på att efterfrågan på chaufförer med YKB är stor men även för att utvecklingen av förbundets verksamhet innebär att kraven för de yrkesrollerna är högre än tidigare.

Vid nyrekrytering bedöms i allt högre grad till exempel den arbetssökandes serviceförmåga och sociala kompetens vid sidan av den grundläggande yrkeskunskapen.

Pensionsförvaltning

Förbundets anställdas pensioner har tryggats via pensionsförsäkringar (KAP/KL och AKAP/KL).

Avfallstaxan

Beslutsprocessen för den gemensamma avfallstaxan är komplex då förslaget måste antas likalydande av samtliga fullmäktige i medlemskommunerna.

Förankringsprocessen mellan förbundets förvaltning, direktion och medlemmarnas fullmäktige är avgörande för taxans godkännande. Taxeförslaget redovisas för kommundirektörerna och har hittills varit ett framgångsrikt arbetssätt.

Finansförvaltning

För att hantera fluktuationer i likviditet har förbundet möjlighet att nyttja en checkräkningskredit via Skövde kommuns koncernbank.

Händelser av väsentlig betydelse

Yttre påverkan

I början av året tvingades förbundet stänga Borreboda ÅVC och Karlsborgs ÅVC på grund av smittspridning av Covid-19. De aktuella medlemskommunerna fick löpande information om läget och efter ca tre veckor kunde båda anläggningarna öppnas upp helt igen.

Förbundet har en framtagen och beprövad beredskapsplanering ifall ett större personalbortfall skulle inträffa både i egen regi och hos entreprenörerna. Förberedelse för att krigsplacera personal har påbörjats för att även kunna möta höjd beredskap.

Repetitionsutbildning i Grönt kort

Grönt kort startade 2014 och mycket har ändrats på återvinningscentralerna sedan dess. Repetitionsutbildning startade i Hjo under november och hittills har ca 550 kunder gått utbildningen.

Heljeved ÅVC i Vara

Under året har Vara kommun byggt en helt ny återvinningscentral. A&ÅS arrenderar denna från årsskiftet och hösten har ägnats åt förberedelser inför öppningen som var 10 januari 2023.

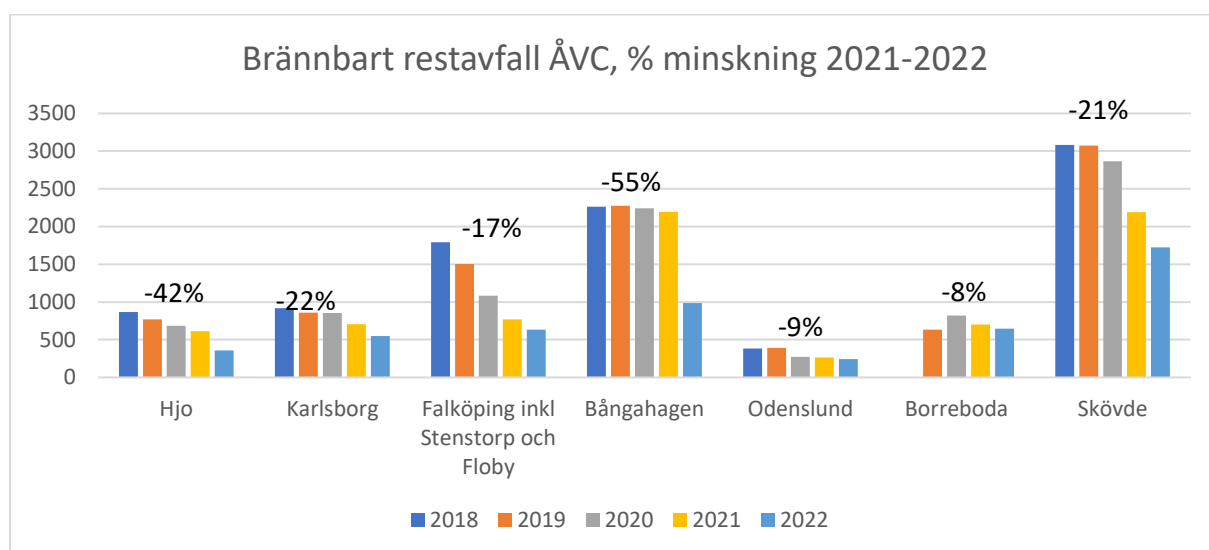

Sortera säcken

Projektet ”sortera säcken” har nu införts vid ytterligare fyra återvinningscentraler i förbundet, nu totalt åtta. Sortera säcken innebär att inga säckar med osorterat avfall tas emot på återvinningscentralen. När avfallet läggs i fel container återvinns det inte på rätt sätt och det innebär både onödiga kostnader och lägre återvinningsgrad. Det handlar ofta om elektronik, farligt avfall och framför allt förpackningar som felaktigt slängs i det brännbara restavfallet.

På samtliga anläggningar med ”sortera säcken” minskar det brännbara avfallet mycket tydligt. Totalt sett har det minskat med hela 31 % jämfört med föregående år. Mest tydligt är minskningen vid Bångahagens ÅVC som har minskat 55 %. Mängden avfall kommer in som tidigare men sorteras rätt vilket kan mätas i att mängden förpackningar har ökat med 60 % och mängden textilier med 50 %. Medarbetarnas möte med kunden ger effekt och kan tydligt mätas. Arbetet med att införa ”sortera säcken” fortsätter med ytterligare anläggningar under kommande år.

Minskade mängder brännbart innebär lägre behandlingskostnader, lägre kostnader för förbränningsskatt men även färre transporter. Allt som allt har det genererat en besparing under 2022 på 2,5 mnkr.

Väsentliga personalförhållanden

Medarbetare

Det har varit ett relativt stabilt år med liten personalrotation. I samband med årsskiftet genomfördes första gemensamma aktiviteten sedan pandemin vilket stärker sammanhållningen.

Antalet tillsvidareanställda vid årets slut uppgår till 56 personer vilket är samma som föregående år.

Medelåldern för de anställda är 48 år.

Andelen kvinnor uppgår till 38 procent och männen till 62 procent. Det är en övervikt av kvinnor inom ledning och administration samtidigt som männen är överrepresenterade på återvinningscentralerna samt insamlingen.

Redovisning av sjukfrånvaro (anges i % av total arbetad tid)	2022	2021
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	8,4 %	8,2 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	19,2 %	28,7 %
Sjukfrånvaro för kvinnor	8,4 %	15,1 %
Sjukfrånvaro för män	8,4 %	4,6 %
Sjukfrånvaro i åldrarna 29 år eller yngre	20,3 %	10,2 %
Sjukfrånvaro i åldrarna 30-49 år	7,6 %	6,5 %
Sjukfrånvaro i åldrarna 50 år eller äldre	7,3 %	9,0 %

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under året uppgår till 8,4 procent vilket är en ökning med 0,2 procent jämfört med samma period föregående år. Ökningen beror med största sannolikhet utav den pandemirelaterade sjukfrånvaron i början utav året.

Ett antal konstaterade fall av covid-19 har rapporterats under året men verksamheten har genomförts utan större påverkan.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en utmaning inom samtliga verksamhetsdelar i förbundet. Efterfrågan på chaufförer är fortsatt stor och har varit under en tid. Kravet på yrkeskompetensbevis (YKB) har gjort att urvalet minskat något samt svårighet att ta in vikarier. Inom sophämtning erbjuder förbundet regelbundna arbetstider och möjlighet att påverka den dagliga verksamheten i syfte att konkurrera med den privata sektorn och behålla kompetensen.

Den utveckling som sker i ÅVC-verksamheten som exempelvis Grönt kort och sortera säcken leder till att kraven för de yrkesrollerna är högre än tidigare. Serviceförmåga och social kompetens är viktiga egenskaper för arbete på ÅVC, vid sidan av den grundläggande yrkeskunskapen.

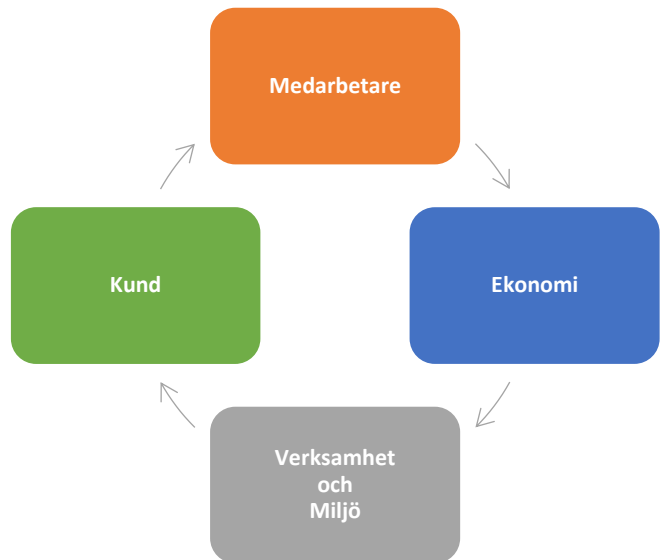
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Mål och målluppfyllelse 2022

Uppföljning av målen i verksamhetsplanen sker löpande i under året och redovisas till direktionen tre gånger per år.

Tre av sju målsättningar som mätts uppnås i sin helhet. Ett mål uppnås delvis samt ett av målen har inte kunnat mätas på grund av den då pågående pandemin. Två mål har ej uppnåtts.

Utifrån givna förutsättningar och externa påverkan/beroenden nå fyra utav sju mål helt eller delvis samtidigt som vi hållit ner kostnaderna och nått ett positivt resultat får anses vara inom ramen för god ekonomisk hushållning.

<u>Kund</u> Övergripande mål	
God service och hög tillgänglighet	
Mål 2022	Måluppfyllelse
Grönt kort införs för minst en ÅVC årligen.	<p>Målet är delvis uppnått.</p> <p>ÅVC i Götene samt Vara är förberedda för grönt kort.</p> <p><u>Kommentar:</u></p> <p>Arbetet med omformningen av Götene ÅVC har försenats och därför kommer Grönt kort att införas under nästa år. Även på Vara ÅVC planeras Grönt kort under 2023. Repetitionsutbildning Grönt kort är dock påbörjat i Karlsborg och Hjo kommun.</p>

<u>Medarbetare</u> Övergripande mål	
Vara en attraktiv arbetsgivare	
Mål 2022	Måluppfyllelse
Nöjd medarbetarindex ska år 2022 vara minst 85 %.	<p>Målet har inte uppnåtts</p> <p>Undersökningen genomfördes under hösten med det samlade resultatet 76%</p> <p><u>Kommentar:</u></p> <p>Medarbetarundersökningen genomförs vart tredje år. NMI används som ett komplement för att följa trender i verksamheten. Eftersträvansvärt är att ständigt förbättra sig samt att inte understiga riktvärdet ≥ 63.</p> <p>NMI 2019 var 79%.</p> <p>Fördelning mellan avdelningarna: Insamling 67%, ÅVC: 76% Kontor: 84%.</p>

<u>Ekonomi</u> Övergripande mål	
Ekonomi i balans	
Mål 2022	Måluppfyllelse
Soliditeten understiger inte 35 %.	<p>Målet är uppnått.</p> <p>Soliditeten är 48 % och överstiger därmed det finansiella målet.</p>

Verksamhet och miljö	
Övergripande mål	
Bedriva en effektiv och miljöriktig verksamhet	
Mål 2022	Måluppfyllelse
Den totala mängden insamlat matavfall ska årligen öka.	<p>Målet är uppnått.</p> <p>Den totala mängden insamlat matavfall har ökat 290 ton jämfört med 2021. Insamlad mängd matavfall under 2022 var 6 366 ton.</p> <p><u>Kommentar:</u> Ökningen beror på att Vara kommuns matavfall tillkommit med anledning av medlemskapet.</p>
Mål 2022	Måluppfyllelse
Minst 5 % av mängden slam från enskilda avloppsanläggningar ska hanteras via olika lokala lösningar.	<p>Målet är inte uppnått.</p> <p>Ca 4 % av det insamlade slammet har hanterats via olika lokala lösningar som exempelvis via mobil slamrensning.</p> <p><u>Kommentar:</u> Tekniska problem har gjort att det mobila rensverket inte har kunnat köras som planerat.</p>
Matavfallens renhetsgrad ska vara minst 98 procent vid varje fastighet.	<p>Målet har inte kunnat mätas.</p> <p><u>Kommentar:</u> Under pågående pandemi har arbetet med kvalitetskontroller tillfälligt avbrutits och måluppfyllelsen har därför inte kunnat mätas.</p>
”Sortera säcken” införs vid minst en ÅVC årligen.	<p>Målet är uppnått.</p> <p>”Sortera säcken” infördes vid återvinningscentralerna i Hjo, Mariestad och Skara den 1 februari samt i Götene den 1 november 2022.</p> <p><u>Kommentar:</u> ”Sortera säcken” har nu införts på åtta anläggningar i förbundet.</p>

God ekonomisk hushållning

Förbundet har en väl fungerande struktur för uppföljning av mål och ekonomi vilket är nödvändigt för god ekonomisk hushållning. Verksamheten följs upp utifrån fyra olika perspektiv; verksamhet och miljö, kund, medarbetare och ekonomi. Inom varje perspektiv finns långsiktiga övergripande mål och delmål som årligen ses över av direktionen.

Huvuddelen av de delmål som kunnat mätas nås för år 2022 helt eller delvis. Det finansiella målet överstigs och den ekonomiska ställningen är fortsatt god. Verksamheten genomsyras av ständig strävan efter en effektiv och miljöriktig verksamhet. Under året har Sortera säcken utökats för att effektivisera verksamheten och öka möjligheten till mer och bättre sortering.

Ett mål har inte kunnat mätas. Av risk för smitta av Covid-19 har inga plockanalyser genomförts under 2022. En plockanalys innebär att avfallet noggrant gås igenom och analyseras. Eftersom inga plockanalyser genomförts går det inte att bedöma huruvida renhetsgraden uppfyller målsättningen.

Ekonomisk ställning

Resultatet för året är positivt med 5,4 mnkr. Det är 11 mnkr bättre än det budgeterade resultatet om -5,6 mnkr. Soliditeten uppgår till 48 procent vilket innebär att det finansiella målet är uppfyllt. Den ekonomiska ställningen är god och det egna kapitalet uppgår till 50,5 mnkr vid årets slut. Även kassalikviditeten är god (127%) vilket innebär att kortfristiga skulder kan betalas i stor utsträckning utan att behöva använda checkkredit eller uppta några andra lån.

Sammanfattningsvis har förbundet uppnått ett positivt ekonomiskt resultat, en mycket bra måluppfyllelse och verksamheten sköts på ett bra sätt inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Balanskravsresultat 2022

Årets resultat efter balanskravsutredning är 4,9 mnkr. A&ÅS har fortsatt en god finansiell ställning med en soliditet som överstiger målet i verksamhetsplanen och eget kapital som uppgår till 50 mnkr.

Förbundet uppfyller balanskravet och har en ekonomi i balans för år 2022.

Balanskravsutredning	2022	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen	5 430	3 660	-4 996
- samtliga realisationsvinster	-542	-40	-331
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
+ realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	+39	0	0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
+/- återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	4 927	3 620	-5 327
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0
Årets balanskravsresultat	4 927	3 620	-5 327

Förväntad utveckling

Insamling av matavfall

Enligt EU:s avfallsdirektiv samt regeringsbeslut ska kommunen senast den 31 december 2023 säkerställa att hushållens matavfall separeras och materialåtervinns.

Konsekvenserna av obligatorisk insamling av matavfall är att de miljöstyrande avgifterna inte längre kan tas ut av de som valt att tacka nej till insamling av matavfall. Intäkterna minskar samtidigt som kostnaderna ökar för insamlingen då fler kärl ska tömmas. Kostnader för kvalitetskontrollerade åtgärder riskerar också att öka.

De kommuner i förbundet som helt saknar insamling av matavfall är Essunga, Grästorps och Götene kommuner. Planering pågår och insamlingen kommer att starta i enlighet med avfallsdirektivet, senast 1 januari 2024.

Kommunal insamling av förpackningar

Regeringen har beslutat att den 1 januari 2024 ska kommunerna ta över insamlingsansvaret för förpackningsavfall från hushåll. Senast 2027 ska fastighetsnära insamling av förpackningar vara införd. Från den 1 januari 2026 ska kommunerna även samla in samma sorters förpackningsavfall på större populära platser utomhus, som t.ex. torg och parker av viss storlek. Producenterna ska fortsatt finansiera insamlingen genom att ersätta kommunerna för kostnader kopplade till insamlingen.

Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar innebär en genomgripande förändring av det kommunala insamlingssystemet. Tiden för omställningen är alltför kort och det finns en viss risk i att ersättningsmodellen från producenterna till kommunerna inte kommer att täcka de faktiska kostnaderna fullt ut.

Resultaträkning

Tkr	Not	2022-01-01 2022-12-31	Budget 2022	2021-01-01 2021-12-31
Verksamhetens intäkter				
Grund- och hämtningsavgifter		194 609	196 040	150 538
Övriga intäkter	2	29 286	10 835	30 252
Verksamhetens kostnader				
Övriga externa kostnader	3, 4, 5	-171 820	-163 358	-134 802
Personalkostnader	6	-38 670	-40 622	-35 104
Avskrivningar	7	-7 978	-8 495	-7 226
Verksamhetens resultat		5 428	-5 600	3 658
Finansiella intäkter		1	0	3
Finansiella kostnader		0	0	-1
Resultat av finansiella poster		1	0	2
Årets resultat		5 429	-5 600	3 660

Balansräkning

Tkr	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	8	2 427	2 874
Maskiner	9	8 210	1 896
Inventarier	10	10 390	3 962
Bilar och andra transportmedel	11	14 935	9 020
Summa anläggningstillgångar		35 962	17 752
Omsättningstillgångar			
Fordringar			
Kundfordringar		30 365	26 658
Övriga fordringar		1 432	1 247
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		9 959	3 342
Summa fordringar		41 756	31 247
Kassa och bank		27 553	34 474
Summa omsättningstillgångar		69 309	65 721
SUMMA TILLGÅNGAR		105 272	83 473
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat		5 429	3 659
Övrigt eget kapital		45 087	32 930
Summa eget kapital		50 516	36 589
Skulder			
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		33 547	19 018
Övriga kortfristiga skulder	12	4 829	8 287
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13	16 380	19 579
Summa kortfristiga skulder		54 756	46 884
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		105 272	83 473
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Kassaflödesanalys

Tkr	2022-01-01 2022-12-31	2021-01-01 2021-12-31
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	5 429	3 660
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>		
Av- och nedskrivningar	7 978	7 226
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-503	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	7 475	7 226
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-10 509	-6 598
Ökning/minskning kortfristiga skulder	7 872	1 737
Kassaflöde från den löpande verksamheten	10 267	6 025
Investeringsverksamheten		
Investering i materiella anläggningstillgångar	-26 234	-459
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	549	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-25 685	-459
Finansieringsverksamheten		
Kapitaltillskott nya medlemmar	8 497	0
Medel från finansieringsverksamheten	8 497	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	-6 921	5 566
Likvida medel vid årets början	34 474	28 908
Likvida medel vid årets slut	27 553	34 474

Noter och tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

INTÄKTER

Redovisning av intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter. Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande: Ränteintäkter i enlighet med effektiv avkastning.

KOSTNADER

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Avskrivningstider

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	10–20 år
Maskiner, Inventarier och fordon	3–10 år

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett halvt prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Redovisning av hyres-/leasingavtal

Leasingavtal för bilar där varje enskilt avtal är oväsentligt och enskilt klassificeras som operationell leasing bedöms samlat för tillgångskategorin ”bilar” och redovisas som finansiell leasing om värdet totalt är väsentligt.

Uppskattningar och bedömningar

Upprättandet av bokslut och tillämpning av redovisningsprinciper, baseras ofta på ledningens bedömningar, uppskattningar och antaganden som anses vara rimliga vid den tidpunkt då bedömningen görs. Uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer, som under rådande omständigheter anses vara rimliga. Resultatet av dessa används för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder, som inte annars framgår tydligt från andra källor. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

Inga väsentliga källor till osäkerhet i uppskattningar och antaganden på balansdagen bedöms kunna innebära en betydande risk för en väsentlig justering av redovisade värden för tillgångar och skulder under nästa räkenskapsår.

Noter (tkr)

Not 2 Övriga intäkter	2022-12-31	2021-12-31
Försäljning av material och mottagningsavgifter ÅVC	9 587	7 465
Intäkter kommersiell verksamhet (verksamhetsavfall, sluttäckning) *	17 448	21 239
Realisationsvinst	542	40
Övriga intäkter (lönebidrag, bidrag från Vinnova)	1 709	1 508
Summa	29 286	30 252

*Mottagning av sluttäckningsmaterial varierar över tid beroende på behov och tillgång på material.

Not 3 Ersättning till revisorerna	2022-12-31	2021-12-31
Revisionsuppdraget (PwC)	0	30
Revisionsuppdraget (KPMG)	45	0
Lekmannarevisorer	0	1
Summa	45	31

Not 4 Övriga externa kostnader	2022-12-31	2021-12-31
Entreprenader	76 041	50 662
Behandlingskostnader	37 217	33 107
Förbränningskatt	3 751	2 957
Konsulttjänster	1 440	954
Lokal- och markhyror	2 477	1 679
Hyror/leasing av anläggningstillgångar	281	227
Bränsle, energi och vatten	6 568	4 018
Transporter	4 454	5 194
Övriga lokal- och fastighetskostnader *	7 678	7 331
Inköp av förbrukningsinventarier och material	9 435	9 583
Reparationer och underhåll av maskiner och inventarier	4 924	4 141
Administrationskostnader	15 108	12 991
Realisationsförluster	39	0
Övriga verksamhetskostnader	2 407	1 958
Summa	171 820	134 802

*Sluttäckningskostnader varierar över tid bland annat beroende på tillgång till olika materialslag.

Not 5 Operationell leasing

Hyreskostnad kommande år	350
Hyreskostnad senare än ett men inom fem år	510
Hyreskostnad senare än fem år	0

Not 6 Personalkostnader

Arvoden	287	255
Löner	26 648	24 481
Kostnadsersättningar	63	30
Sociala avgifter	9 008	7 857
Pensionskostnader	2 187	2 034
Personalsociala kostnader	477	447
Summa	38 670	34 839

Not 7 Avskrivningar

	2022-12-31	2020-12-31
Byggnader	641	641
Maskiner	896	790
Inventarier	1 347	1 317
Bilar och andra transportmedel	5 094	4 478
Summa	7 978	7 226
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod, år		
Byggnader	10	10
Maskiner, inventarier och fordon	10	6

Not 8 Byggnader och mark

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 584	6 584
Investeringar		
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 584	6 584
Ingående avskrivningar	- 3 722	-3 081
Årets avskrivningar	-640	-641
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 362	-3 722
Pågående nyanläggningar		
Ingående balans	12	12
Utgifter under året		
Under året genomförda omfördelningar	193	0
Utgående balans	205	12
Utgående redovisat värde	2 427	2 874

Not 9 Maskiner

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	11 100	11 100
Investeringar	7 212	0
Försäljningar/utrangeringar	-150	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	18 162	11 100
Ingående avskrivningar	-9 204	-8 414
Försäljningar/utrangeringar	148	0
Årets avskrivningar	-896	-790
Utgående ackumulerade avskrivningar	-9 952	-9 204
Utgående redovisat värde	8 210	1 896

Not 10 Inventarier**2022-12-31****2021-12-31**

Ingående anskaffningsvärden	9 050	8 592
Investeringar	7 818	458
Försäljningar/utrangeringar	-52	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	16 816	9 050
Ingående avskrivningar	-5 088	-3 771
Försäljningar/utrangeringar	8	0
Årets avskrivningar	-1 347	-1 317
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 6427	-5 088
Utgående redovisat värde	10 389	3 962

Not 11 Bilar och andra transportmedel**2022-12-31****2021-12-31**

Ingående anskaffningsvärden	34 580	34 580
Investeringar	11 009	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	45 589	34 580
Ingående avskrivningar	-25 560	-21 082
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Årets avskrivningar	-5 094	-4 478
Utgående ackumulerade avskrivningar	-30 654	-25 560
Utgående redovisat värde	14 935	9 020

Not 12 Övriga kortfristiga skulder**2022-12-31****2021-12-31**

Momsskuld	2 874	6 621
Sociala avgifter	666	611
Personalens källskatt	539	505
Övriga kortfristiga skulder	750	550
Summa	4 829	8 287

Not 13 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter**2022-12-31****2021-12-31**

Upplupna löner	378	254
Upplupna semesterlöner	2 337	2 691
Pensionsskuld avgiftsbestämd ålderspension	1 106	950
Löneskatt avgiftsbestämd ålderspension och övrig löneskatt	161	328
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12 397	15 356
Summa	16 379	19 579

Drift- och investeringsredovisning

Resultatanalys

Årets resultat är positivt och uppgår till +5,4 mnkr vilket är 11,0 mnkr bättre än budget.

Det positiva resultatet på intäktssidan beror på ökade intäkter samt osäkert planeringsunderlag i och med fyra nya medlemskommuner. Budgetering av intäkter har gjorts med försiktighet och därför är det en avvikelse mot budget med 1,6 mnkr.

På kostnadssidan är det framför allt det målinriktade arbetet med att minska brännbart avfall på ÅVC som gett stora resultat. Arbetet har lett till minskade kostnader för behandling, förbränningsskatt och transporter med 2,5 mnkr

Intäkter och kostnader för sluttäckning varierar mellan åren beroende på mängden arbete som utförs. Verksamheten är kostnadsneutral då intäkter och kostnader är lika stora. Avgifterna för mottagning av verksamhetsavfall har höjts för att möta den ökade kostnaden för förbränningsskatt.

Regeringsbeslutet om obligatorisk matsamling, viken innebär att frivillig utsortering av matavfall inte får ske efter 2024 (möjlighet till dispens finns i upp till två år) innebär höga krav på anpassning i förbundet. Beslutet medför även förlorade intäkter om ca 8 miljoner för miljöstyrande avgifter. Detta tillsammans med ökade kostnader för utsläppsrätter, drivmedel, fordonspark och entreprenader innebär att avgifterna i taxan kommer att behöva höjas även kommande år.

Kommunala renhållningsuppdraget

Intäkter kommunal renhållning (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Grundavgifter	-62 041	-63 100	-1 059	-46 165
Hämtningsavgifter	-112 882	-111 950	932	-89 221
Latrin	-487	-560	-73	-495
Slamtömningsavgifter	-19 200	-20 430	- 1 230	-14 624
Återvinningscentraler	-9 587	-8 050	1 537	-7 465
Övrigt	-2 250	- 380	1 870	-1 584
Summa	-206 447	-204 470	1 977	-159 554

Kostnader per verksamhet (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Direktion	544	555	11	390
Administration	20 677	21 685	1 008	18 188
ÅVC	56 420	60 710	4 290	43 927
Enskilda avlopp	19 709	20 970	1 261	14 512
Sophämtning	103 335	106 150	2 815	78 935
Summa	200 685	210 070	9 385	155 952

Övrig verksamhet

Intäkter övrig verksamhet (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Sluttäckning	-16 757	-1 355	15 402	-20 205
Mottagningsavgifter verksamhetsavfall	-691	-1 050	-359	-1 034
Summa	-17 448	-2 405	15 043	-21 239

Kostnader övrig verksamhet (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Sluttäckning	16 757	1 355	-15 402	20 177
Verksamhetsavfall	1 024	1 050	26	1 004
Summa	17 781	2 405	-15 376	21 181

Netto (tkr)	Utfall 2022	Budget 2022	Budgetavvikelse	Utfall 2021
Årets resultat	-5 429	5 600	11 029	-3 660

Fördelning av intäkter och kostnader för renhållningsuppdraget

Majoriteten av förbundets intäkter utgörs av taxereglerade grundavgifter, avgifter för sophämtning och tömning av små enskilda avloppsanläggningar. Ungefär fem procent av intäkterna kommer från mottagning och försäljning av återvinningsmaterial på ÅVC. Övrigt är en samlingspost för exempelvis lönebidrag och fakturerade inkassokostnader.

De största kostnaderna utgörs av entreprenadkostnader (32 %), behandlingskostnader (20 %), personal (19 %).

Investeringsredovisning

Årets investeringar uppgår till 26 mnkr vilket är 6 mnkr mer än budgeterat. De fyra sopbilar som upphandlades för leverans under 2021 levererades först under första halvåret 2022 och är en investering som uppgår till 10,4 miljoner. En ny servicebil till Skövde har också köpts in för 600 tkr

En del inventarier har köpts loss i samband med de nya medlemskommunernas medlemskap. Det handlar främst om en lastmaskin, inventarier från Götene ÅVC samt matavfallskärl i Vara. Total investering ca 1,5 mnkr.

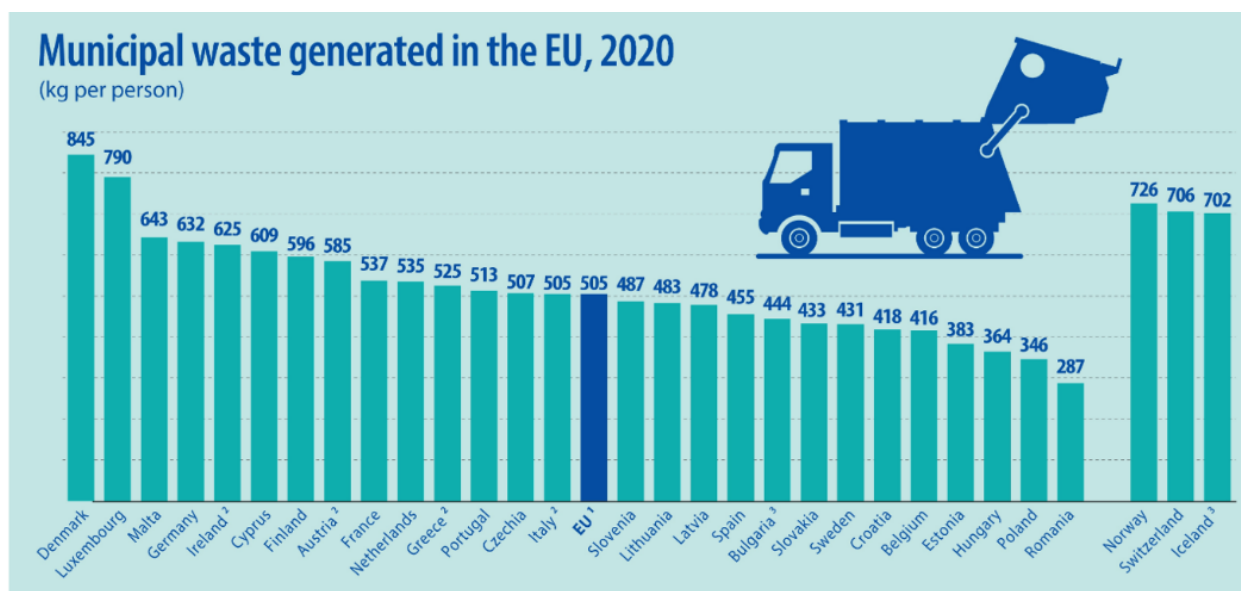
Även investeringar (containrar, maskiner, manskapsbod samt grönt kort) på befintliga ÅVC samt ny ÅVC i Vara bidrar med summa om ca 13 mnkr.

Bilaga 1 Insamlade och behandlade mängder

1. Avfallsmängder inom Sverige och EU

Hushållsavfall utgör bara en liten del av de totalt genererade avfallsmängderna i Sverige. Enligt Naturvårdsverket var, 2020, den totala avfallsmängden i Sverige 144 miljoner ton. Den övervägande delen av dessa mängder är gruvavfall (76%). Från hushåll och verksamheter (exklusive gruvverksamhet) uppkom totalt 35,7 miljoner ton avfall. Byggbranschen stod för 14,2 miljoner ton. Hushållen stod för ca 4,6 miljoner ton. Om gruvavfallet räknas bort utgör hushållens avfall 13% av totalt uppkomna mängder i Sverige.

Inom EU utgör hushållsavfall ca 10% av totalt genererade avfallsmängder. Mängden hushållsavfall i EU var för 2020 i genomsnitt 505 kg per EU-medborgare. Variationen inom EU är stor från 287 kg per invånare i Rumänien till 845 kg/invånare i Danmark.

I Sverige minskade mängden hushållsavfall mellan 2020 och 2021.

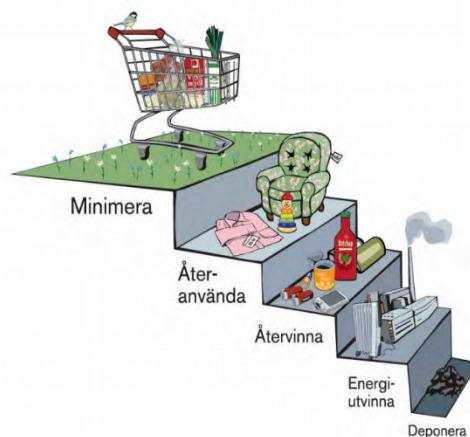
Insamlad mängd mat- och restavfall samt grovavfall 2017–2021 (kg/pers)					
kg/person	2017	2018	2019	2020	2021
Mat- och restavfall	219	216	209	202	199
varav matavfall	37	38	40	41	42
varav restavfall	182	178	169	161	157
Grovavfall	174	165	168	185	177

Källa: Avfall Sveriges rapport "Svensk avfallshantering, 2021".

2. Hanterade mängder inom A&ÅS

I detta avsnitt redovisas statistik för insamlade mängder av produkter och avfall inom A&ÅS. För att få en jämförande bild även om nya kommuner ansluter till kommunalförbundet redovisas statistiken i huvudsak i kg per invånare.

Statistiken avser enbart A&ÅS verksamhet och ger därmed inte en total bild över hushållens sortering. I uppgifterna ingår inte hushållens sortering av förpackningar vid sidan av A&ÅS återvinningscentraler. Inte heller ingår, utöver det som samlas in på A&ÅS anläggningar, de materialströmmar som hanteras inom olika typer av återbruk. Dvs i siffrorna ingår inte näthandelsföretag som är verksamma inom till exempel matvaror som är på väg att kasseras (ex Matsmart) eller den omfattade handeln med second-hand-produkter och liknande.

Avfallstrappan till höger är utgångspunkten för allt arbete med avfall inom EU och den har implementerats i svensk lagstiftning som reglerar hur produkter och avfall ska hanteras. Avfallstrappan verkar för att minska den totala mängden avfall och dess farlighet samt för att öka återanvändningen av varor och produkter och återvinning av material.

2.1 Samarbeten för att främja återanvändning

Textilier

Vid A&ÅS återvinningscentraler (ÅVC) finns samarbete med Björkåfrihet för insamling av textilier. Förutom i de nya medlemskommunerna Vara, Essunga och Grästorp sker mottagningen av textilier på ÅVC sker i samtliga kommuner.

Insamlad mängd textilier vid A&ÅS återvinningscentraler under 2022 blev 496 ton, dvs 2,3 kg per invånare. Detta är den största mängden sedan textilinsamlingen på ÅVC startades 2013.

Ökningen från föregående år var +0,3 kg per invånare. Ökningen, sett till kg per invånare, har skett trots att kommuninvånarantalet ökade till följd av att kommunalförbundet fick nya medlemskommuner.

Av de textilier som samlades in gick 72 procent till återanvändning, 15 procent till materialåtervinning och 13 procent skickades till energiåtervinning (2022 års fördelning).

Användbara saker

Vid de flesta större ÅVC:er som drivs i A&ÅS egen regi (undantagen utgörs av Borreboda ÅVC i Töreboda och Götene ÅVC) finns möjlighet att lämna till exempel husgeråd och inredningsföremål för återbruk. Insamlingen utgör ett komplement till den mottagning som sker inom den stora marknaden för second-handverksamheter som finns i lokalsamhället. A&ÅS insamling på återvinningscentralerna sker i samarbete med lokala second-handverksamheter. Under 2022 var den mängd som tagits emot för försäljning i lokala second-handbutiker 272 ton (1,3 kg per invånare). Detta är en ökning jämfört med 2021 då det togs omhand 185 ton. De insamlade mängderna bedöms utgöra en mycket liten del av den återbruksverksamhet som sker i samhället idag.

Vid de båda ÅVC:er som drivs i Ragn-Sells regi (Vara och Krusegården i Essunga) har ett ”hämta/lämna återbruk” tillämpats. Statistikuppgift om hur mycket som hanterats på detta sätt går inte att få fram. Uppgifterna ingår därmed inte i ovanstående uppgifter. Metodiken med hämta/lämna har visat sig ha sina säkerhetsmässiga utmaningar. Metoden har avvecklats inför/i samband med att A&ÅS valt att bedriva ÅVC-verksamhet i dessa kommuner i egen regi, dvs från början av 2023.

Återbruk av byggavfall/byggprodukter

Ett samarbete för insamling av byggmaterial för renovering och återanvändning har startat vid Hjo ÅVC under andra halvåret 2022. Arbetet sker på försök i samarbetet med Hjo återbruksfabrik. Under 2022 har ca 4 ton material tagits om hand inom detta samarbete.

2.2 Insamling av avfall

Det första Coronafallet noterades i januari 2020. Under 2020 kan, sannolikt som en följd av hög ”hemmanärvaro”, en tydlig ökning av avfallsmängderna noteras. Därefter har de totala avfallsmängderna minskat.

Från och med 2022 har ansvaret returpapper övergått från producenterna till kommunerna och ingår därmed från och med 2022 i A&ÅS ansvar. Returpappret samlas in både via återvinningsstationer och fastighetsnära via sopbil. Den fastighetsnära insamlingen som i huvudsak sker vid flerbostadshus utförs av privata entreprenörer som medgett auktorisation av A&ÅS. Trots att returpapper och förpackningar som tagits emot på ÅVC för första gången ingår i de totalt insamlade mängderna är mängden låg för 2022.

Att de mottagna mängderna har minskat beror sannolikt på att köpkraften minskat till följd av ett högt kostnadsläge för hushållen. Under 2022 har inflationen varit hög och osäkerheten på världsmarknaden har, som en effekt av Rysslands invasion av Ukraina, varit stor. För hushållen har detta inneburit tydligt ökande kostnader för bland annat bolån, el, bränsle och mat.

Insamlat avfall per metod

Kg per invånare	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Hämtat med sopbil¹, varav	188,6	195,0	191,9	197,3	204,8	208,6	207,9
Brännbart restavfall	159,4	160,7	156,8	163,3	175,8	181,4	186,2
Matavfall	29,1	34,3	35,1	34,0	29,0	27,2	21,7
Matavfall till tank	0,2	0,3	0,4	0,6	0,4	-	-
Lämnat på ÅVC², varav	269,9	290,6	355,0	294,7	276,9	281,9	286,2
Brännbart restavfall	39,4	50,6	61,7	63,5	68,0	67,9	67,9
Träavfall ³	97,6	94,1	133,9	98,5	85,3	85,3	82,2
Trädgårdsavfall ⁴	41,7	44,8	47,4	41,0	36,8	39,8	38,5
Sten, kakel, porslin etc	27,7	37,2	40,2	28,2	25,4	27,1	25,2
Mottaget på ÅVS⁵	10,9	<i>Ej aktuellt. Returpapper hade producentansvar fram t.o.m 2021 och ingick inte i A&ÅS ansvar</i>					
Summa	469,6	485,9	547,3	492,6	482,1	490,5	494,1

1) Här ingår även, från och med 2022, den fastighetsnära insamlingen av returpapper (0,1 kg/invånare).

2) Totalt mottagen mängd., inklusive insamling via trädgårdscontainrarna i Skara kommun och insamling via "Samlaren".

3) Avser summan av returträ och grenar och ris

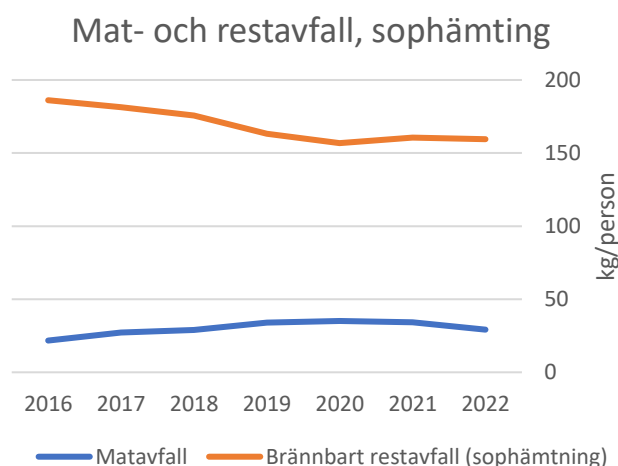
4) Avser komposterbart trädgårdsavfall

5) Avser returpapper som samlas in på ÅVS:er efter avtal med producenterna att få nyttja delas platser

Även den totala mängden insamlat mat- och restavfall inom sophämtningen har minskat. Sannolikt bröt Coronapandemin en fortlöpande nedåtgående trend som nu återigen kan noteras. Den totala mängden mat- och restavfall inom sophämtningen (189 kg per invånare) är fortsatt under riksgenomsnittet. Riksgenomsnittet för 2021 var 199 kg per invånare. Av detta utgjorde matavfall 42 kg.

Inom A&ÅS har insamlad mängd matavfall ökat med 290 ton och uppgick 2022 till 6 366 ton.

Matavfallsinsamlingen i Vara har under 2022 bidragit med 318 ton. Sett till mängd matavfall som samlas in i områden med matavfallsortering så verkar därmed mängden matavfall minska. Detta skulle kunna vara en effekt av att fler inte längre lagar mat hemma i samma utsträckning som de gjorde under den tid Coronarestriktionerna gällde. Det skulle även kunna indikera att noggrannheten med utsorteringen av matavfall minskat eller vara effekt av den långvariga trend om minskade mängd uppkommen matavfall som Naturvårdsverkets regelbundna bedömningar indikerar (se nedan).

Uppkommen mängd matavfall

Kg per invånare	2021	2018	2016	2014	2012
Uppkommen mängd matavfall*	59	68	72	74	81

*Det som hålls i slasken är exkluderat

Källa: Naturvårdsverket

2.3 Insamling av slam etc. från enskilda avloppsanläggningar

Under 2022 samlades totalt ca 56 500 kubikmeter slam från enskilda avloppsanläggningar in. Insamlad mängd slam i Essunga är okänt då tömning sker ”på den fria marknaden”. Slammängder från Essunga ingår därmed inte i de uppgivna mängderna. Avtal har tecknats så att insamling av slam ingår i A&ÅS entreprenörs uppdrag från och med 1 januari 2024, från samma datum upphör möjligheten för kunder inom Essunga kommun att välja annan entreprenör än den A&ÅS har avtal med.

Insamlad och avlämnad mängd slam från enskilda avloppsanläggningar

Kubikmeter	2022*	2021	2020	2019
Lämnat vid reningsverk	53 960	42 560	41 937	43 460
Mobil rensverk, vätskefas lämnat på VA-nätet	288	3 518	4 448	1 249
Spridning på åkermark/ energiskog, varav	2 278	0	2 503	2 217
Samtliga typer av slam (gödselbrunn i Falköping)	706	0	2 503	2 217
Samtliga typer av slam (spridning på salix, Grästorps)	1 572	<i>Ej aktuellt. A&ÅS ansvariga för slamtömning i Grästorps från 2022</i>		
Summa	56 526	46 078	48 888	46 926

*Från 2022 ingår även Vara, Götene Grästorps i ovanstående mängder. Mängd slam i Essunga går inte att få fram.

Både insamlingen och behandlingssätten för slam från små avloppsanläggningar blir alltmer differentierad. Förändringarna på insamlingsidan sker i takt med att nya typer av avloppsanläggningar anläggs. Anläggningstyper, tömningsbehov och de avfallsslag som uppstår förändras i snabb takt. Samtidigt minskar antalet kunder med små avloppsanläggningar. Allt fler bildar samfälligheter eller kopplar på sig mot det kommunala avlopps nätet.

Mängden slam varierar därutöver även över åren beroende på när tömningarna utförs och hur många extra tömningar som beställs.

Huvuddelen av slammet hanterats via avlämning direkt till reningsverken. Slam har fortsatt inte kunnat lämnas till Töreboda reningsverk, VA-enheten bedömer att mottagningen inte kan ske då marginalen är för låg för att säkra anläggningens utsläppsvillkor för kväveföreningar.

Pilotverksamhet har skett, med länsstyrelse godkännande, med mobilt rens (trappstegsrens) vid Bångahagen ÅVC under 2022. Pilotverksamheten var drabbat av en rad olika driftstörningar men bedöms ändå visa på en möjlig fortsatt hantering.

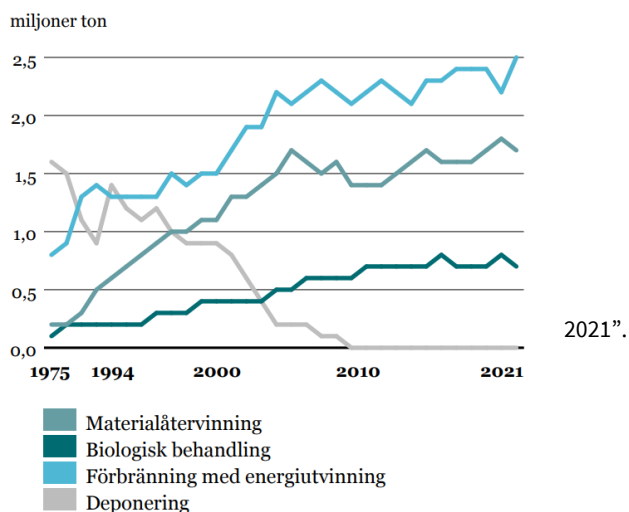
Under 2022 har återigen en del av slammet hanterats via gödselbrunnar inför spridning på åkermark i Falköpings kommun. I och med Grästorps inträde i kommunförbundet sker nu, via avtal med Grästorps farmartjänst, även slamspridning på energiskog (salix).

3. Avfallsbehandling

Samtidigt som mängderna avfall har ökat har sättet att behandla avfallet förändrats på ett betydande sätt under de senaste drygt 40 åren. Till höger redovisas hur behandlingen av hushållens avfall förändrats i Sverige under åren.

Källa: Avfall Sveriges rapport "Svensk avfallshantering,

Översikt 1975–2021

3.1 Avfallsbehandling inom A&ÅS

Andelen av avfallet som materialåtervinns ökar över åren. Trots det utgör energiåtervinning fortfarande den främsta behandlingsformen.

Under 2022 (2021 år siffror inom parentes) har det inom A&ÅS, utöver slam från små avloppsanläggningar, samlats in totalt 469,6 kg (485,9 kg) avfall per invånare, av detta har:

- 23,8 kg (25,7 kg) el- och farligt avfall samlats in för omhändertagande
- 71,0 kg (80,2 kg) lämnats till biologisk materialåtervinning via rötning eller kompostering
- 73,9 kg (73,4 kg) lämnats till materialåtervunnits på annat sätt. Från och med 2022 upphörde producentansvaret för tidningar och övergick därmed till kommunalt insamlingsansvar. Insamlad mängd tidningar ingår uppgifterna för 2022 (11,0 kg) men inte för 2021. För 2022 redovisas för första året förpackningar mottagning av förpackningar vid kommunalförbundets ÅVC:er. Mängden uppgår till 4,0 kg per invånare. I uppgifterna saknas mottagen mängd glasförpackningar, insamlingsstatistik per ÅVC har inte erhållits för detta materialslag.
- 296,4 kg (305,4 kg) lämnats till energiåtervunnits/ använts som bränsle för produktion av värme och el.
- 2,7 kg har lämnats till eftersortering.
- 1,8 kg (1,2 kg) lämnats för deponering.

I ovanstående siffror ingår inte fastighetsnära insamling av förpackningar eller insamling vid återvinningsstationer, insamlingen sker på producenternas ansvar.

Under 2021 samlade förpackningsinsamlingen i Sverige in totalt in 52,9 kg/invånare. Förpackningsinsamlingen statistik över insamlade mängder för 2022 kommer under våren 2023.

3.2 Omhändertagande av farligt avfall

Den största andelen farligt avfall som samlas in på A&ÅS återvinningscentraler utgörs av elavfall och impregnerat träavfall.

Mängd elavfall och annat farligt avfall vid återvinningscentraler

Kg per invånare	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Elavfall¹	14,6	14,1	16,7	14,8	14,1	14,5	15,3
Impregnerat träavfall	6,8	8,6	11,3	7,7	6,4	8,1	7,9
Annat farligt avfall¹	2,4	3,0	3,0	2,7	2,6	2,6	2,5
Summa	23,8	25,7	31,0	25,2	23,0	25,2	25,7

1) I dessa siffror ingår även mängder från andra insamlingssystem såsom "Samlaren" etc

Mängden impregnerat träavfall samt annat farligt avfall har minskat under 2022. Sannolikt beror det av att köpkraften minskat till följd av ökande konsumentpriser på varor, el och bränsle. De renoveringar som skedde under 2020 och 2021 års Corona-restriktioner har sannolikt även det inneburit att färre än tidigare behöver renovera sina hus, med lägre inkommande mängd av sådant avfall som följd.

Stora delar av det farliga avfallet såsom tex färg och oljeavfall materialåtervinns medan impregnerat träavfall energiåtervinns och asbest deponeras.

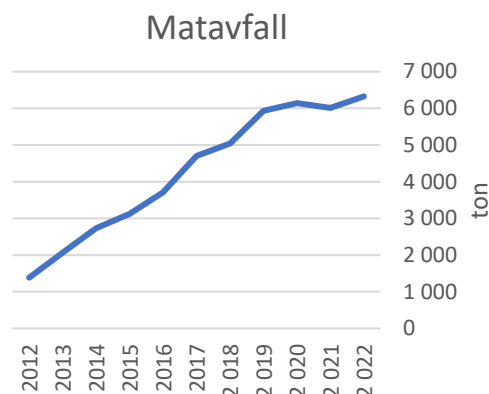
3.3 Materialåtervinning

Materialåtervinning delas upp i biologisk återvinning och annan materialåtervinning. Exempel på biologisk återvinning är rötning av matavfall och kompostering av trädgårdsavfall.

Biologisk återvinning

Utöver den insamling av matavfall som skett i Falköping byggdes matavfallsinsamlingen ut inom kommunalförbundets tidigare 9 medlemskommuner ut mellan 2011 och 2019. Under denna tidsperiod ökade insamlad mängd matavfall från 600 ton till 6000 ton per år. Under 2019 hade alla samtliga permanenta hushåll getts möjlighet att sortera ut sitt matavfall.

Under 2022 har den totala mängden matavfall återigen ökat då insamlad mängd matavfall från Vara kommun nu ingår.

Sett till kg per invånare har matavfallsmängden för 2022 (29,3 kg/invånare) minskat jämfört med 2021 (34,7 kg/invånare). Detta är en effekt av att flera av de nya medlemskommunerna ännu inte har utsortering av matavfall.

Mängden trädgårdsavfall hushållen lämnar vid återvinningscentralerna varierar över åren. Variationen beror på väder, hur många som har hemmasemester och andra liknade faktorer. Under 2020 togs ovanligt mycket trädgårdsavfall emot (47,4 kg/invånare), medan under 2022 är mottagen mängd (41,7 kg/invånare), mer i paritet med vad som är normalt för mottagningen vid A&ÅS återvinningscentraler

Trädgårdsavfallet som tas emot komposteras och nyttiggörs som växtnäring antingen genom att den säljs som olika typer av jordprodukter eller används i samband med sluttäckning av deponier.

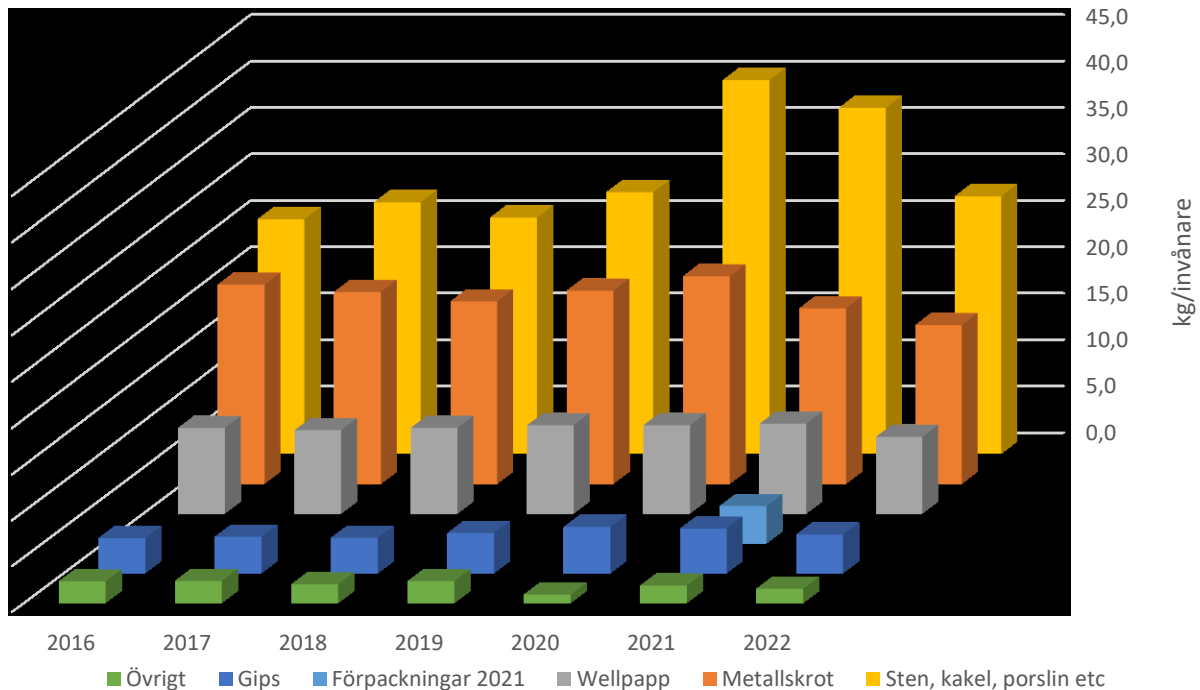
Övrig materialåtervinning

Övrig materialåtervinning utgörs exempelvis av återvinning av gips och metallskrot samt användande av sten, kakel, porslin etc i konstruktionsändamål vid tex vägbyggnationer i samband med sluttäckning av deponier.

Under 2022 var vid ÅVC var mottagen mängd avfall till övrig materialåtervinning 62,9 kg/invånare. Mellan åren 2015 - 2019 höll sig mängden på mellan 59 - 64 kg/invånare. Mängderna får därmed anses ha sjunkit tillbaka till vad som får anses vara normala nivåer innan pandemiåren 2020 och 2021.

Vid flera av de nya medlemskommunernas sorteras kommunplast ut vid deras ÅVC:er. Kommunplast ingår därmed från och med 2022 bland de avfallsslag som sorteras ut vid ÅVC. Mängden kommunplast (0,5 kg/invånare) ingår i stapel "övrigt nedan". Utsortering avses byggas ut och omfatta fler av A&ÅS återvinningscentraler.

Övrig materialåtervinning, återvinningscentrar

2022 är de första året sedan producentansvaret på returpapper avskaffades. Via återvinningsstationerna samlades 10,9 kg returpapper in per invånare. Insamlad mängd returpapper vid A&ÅS återvinningscentraler ingår i uppgiften.

Uppgifterna för den fastighetsnära insamlingen indikerar en låg insamlingsgrad, enbart 0,1 kg/invånare. Siffran bygger på inrapporterade mängder från de entreprenörer som fått A&ÅS auktorisation för att få utföra detta arbete. Siffran bedöms vara lägre än verkligt insamlad mängd.

3.4 Energiåtervinning

Energiåtervinning (avfallsförbränning) är en termisk behandling för att utvinna energin ur avfallet. Avfallet nyttiggörs som bränsle för produktion av värme och el. Under 2022 har avfall lämnats både till Skövde Energi och Lidköping Energi.

Vid Värmeväxeln, Skövde värmeverks avfallsförbränning i Skövde, producerade under 2021 (vilket utgör de senaste tillgängliga uppgifterna) värme motsvarande 177 GWh samt el motsvarande 4,0 GWh. Under 2021 var anläggningens totalt behandlade mängd avfall 57 690 ton. En stor del av denna mängd (35 610 ton) levererades av det dåvarande kommunalförbundet (AÖS).

Under 2022 har inom A&ÅS den totala mängden brännbart restavfall (198,8 kg per invånare) minskat med - 12,5 kg per invånare. Framst är det mängden restavfall på ÅVC som har minskat. Minskningen av restavfall vid ÅVC sker för femte året i rad.

Mängd avfall till energiåtervinning/bränsle

Kg per invånare	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Restavfall via sopkärl	159,4	160,7	156,8	163,3	175,8	181,4	186,2
Restavfall på ÅVC	39,4	50,6	62,5	63,5	68,0	67,9	67,9
Träavfall på ÅVC	97,6	94,1	133,9	98,5	85,3	85,3	82,2
Summa	296,4	305,4	353,2	325,3	329,1	334,6	336,3

Den tydliga minskningen av restavfall från ÅVC beror på de riktade åtgärder rörande felsorteringarna på återvinningscentralerna. ”Sortera säcken” har införts vid ytterligare återvinningscentraler med gott resultat. En stor del av det avfall som nu sorterades rätt är förpackningar.

Träavfall nyttiggörs i huvudsak vid anläggningar vars bränsle helt eller till del utgörs av träavfall och skogsflis/pellets. Träavfallet ersätter därmed jungfruligt material från skogsavverkningar.

Mängden träavfall som inkommit till återvinningscentralerna sjunkit kraftigt sedan 2020 men ligger för 2022 fortfarande på en förhållandevis hög nivå.

3.5 Deponering

Det som normalt lämnas till deponin från A&ÅS återvinningscentraler utgörs enbart av isoleringsprodukter av sten- och glasfiberull. Under 2022 har mängden deponiavfall har ökat. Detta har att göra med att deponifraktion tillämpas Essunga och Grästorps ÅVC:er. Åtgärder har vidtagits och huvuddelen av dessa avfallsströmmar har upphört under året.

Riksgenomsnittet för deponerade mängder från ÅVC för 2021 var 4 kg per invånare enligt Avfall Sveriges rapport ”Svensk avfallshantering, 2021”. Mängden avfall till deponi inom A&ÅS område är 1,8 kg per invånare vilket klart understiger riksgenomsnittet.

Mängd avfall till deponi

Kg per invånare	2022**	2021	2020	2019	2018	2017	2016*
Avfall till deponi	1,8	1,2	1,3	1,0	1,4	1,4	5,5
SUMMA	1,8	1,2	1,3	1,0	1,4	1,4	5,5

* Från och med 2016 ingår Gullspång och Mariestad i siffrorna.

** Från och med 2022 ingår Götene, Vara, Essunga och Grästorp med i siffrorna.

3.6 Avfall till eftersortering

Inom A&ÅS lämnas fönster till eftersortering. Under 2022 samlades 245 ton fönster in, vilket motsvarar 1,1 kg/invånare. Av fönstren blir glas, som används i konstruktionsmaterial, och fönsterkarmar som lämnas antingen som metallåtervinning eller till energiåtervinning beroende på vad de består av.

Vid Götene och Vara återvinningscentraler har en blandfraktion för eftersortering tillämpats i samband med mottagningen av avfall. Mottagen mängd uppgick 345 ton, vilket utslaget på hela kommunalförbundet motsvarar 1,6 kg/invånare. Den aktuella avfallsströmmen har skickats till eftersortering. Denna utsorteringsmetodik har under 2022 upphört vid Götene ÅVC.

Avfall & Återvinning
SKARABORG

avfallskaraborg.se